

CASTIGATIONES KEHRIANAE

2. De ecclesia s. Chrysogoni Romae *

SUMMARIUM. — Bullae Callisti II et Innocentii II ad ecclesiam romanam s. Chrysogoni pertinentes, quas P. F. KEHR tantum ex editione *Bullarii Carmelitani* et descriptionibus pro cardinali Garampi confectis novit in *Italia Pontificia* I (1906) 127-126 n. 5 et 7, ex ipsis originalibus Romae in archivo generali Carmelitarum asservatis eduntur introductione et critico apparatu instructae.

Introductio : p. 174-182.

Bulla Callisti II : p. 182-187.

Bulla Innocentii II : p. 187-191.

1. Binas bullas pontificias, et quidem antiquissimas quae de re extant, ad ecclesiam romanam s. Chrysogoni Transtiberim pertinentes frustra Kehrius cum apud Archivum Generale Carmelitarum ad s. Mariam Transpontinam tum apud Trinitarios ad s. Chrysogonum olim perquisivit.¹ Rem actam fortassis arbitrati, vel omnino non advertentes, pp. Bruno Katterbach et W. M. Peitz ne earum quidem existentiam suspicati sunt in eximia elucubratione de subscriptionibus pontificum et cardinalium in bullis maioribus s. XI-XIV occurrentibus² : etenim neque in ipsa dissertatione unquam illarum mentio fit,

* ad *IP* I (1906) 124-126. — *Castigationes Kehr.* 1 = *Ephemerides Carmeliticae* 3 (1949) 351-404. — *Compendia* : *IP* = Regesta Pontificum Romanorum, Italia Pontificia I Roma (1906), edente P. F. Kehr. *RPR* = Regesta Pontificum Romanorum ab condita Ecclesia ad annum post Christum natum MCXCVIII, ed. Ph. Jaffé, editionem secundam... curaverunt S. Loewenfeld, F. Kaltenbrunner, P. Ewald. I (Lipsiae 1885) : sectionem III a. 882-1198 curavit Loewenfeld. I. SAGGI, La Congregazione Mantovana dei Carmelitani sino alla morte del Beato Battista Spagnoli (1516), 1954 (= *Textus et Studia Historica Carmelitana* 1). — *Compendia* in ed. bullarum cf. in Introductione n. 11 ; in apparatu sunt consueta, praeter *Intr.*, quod hanc Introductionem paragraphis distinctam innuit.

¹ *IP* I 125.

² B. KATTERBACH O.F.M.-W. M. PEITZ S.I., *Die Unterschriften der Päpste und Kardinäle in den « Bullae maiores » vom 11. bis 14. Jhd.* in *Miscellanea Francesco Ehrle, IV Paleografia e Diplomatica* (1924) 177-274 + tab. 6 dupl. extra textum (= *Studi e Testi* 40).

neque in appendice,³ ubi archiva romana ordine recensentur, Carmelitarum archivum usquam apparet. Idem autem archivum, aptius nunc ad s. Albertum,⁴ in via Sforza Pallavicini, dispositum, originalia ipsa nobis feliciter suppeditavit, quae, Patribus Carmelitis benigne pro more annuentibus, hic edere placuit, ne *Italiae Pontificiae* in dies complendae nostra quoque, licet exigua, deesset opera.

Opera recentiora tam Mesnard⁵ quam Krautheimer⁶ cura edita praetermittenda visa sunt, quippe quae, licet antiquitatis scientiae magnum emolumentum attulerint, bullas nostras obiter tantum e *Bullario Carmelitano* prius allegavit, alterum omnino praeterivit.

2. Bullas apud ecclesiam s. Chrysogoni, probabiliter in sacrario, iugiter usque ad s. XV servatas esse tenendum sane est; cum autem ecclesia a. 1486, agente cardinali titulari Hieronymo Basso della Rovere, Carmelitis Congregationis Mantuanae concredita est,⁷ ad eorum manus etiam bullae devenerunt, quin tamen Mantuam, ut alia monumenta, translatae sint, sed ad s. Chrysogonum perseverarunt quousque, forte exeunte s. XVII, in archivum generale Congregationis Mantuanae susceptae sunt. Quod quidem archivum, 6 iunio 1638 decretum,⁸ collectis undique monumentis, inventario instructum est a p. Angelo Roberto Laurenti confecto, quod completum⁹ est a. 1644 et a. 1657 descriptum ad accessiones notandas¹⁰: utrobique tamen bullarum, imo ipsius 'tituli' s. Chrysogoni,¹¹ mentio deest, qui proinde serius inductus videtur, attamen ante a. 1715 quando Monsignanus illas sua signatura praeditas edidit. Suppressa Congregatione Mantuana (a. 1783), vel statim vel certe a. 1847, quando ecclesia s. Chrysogoni ad PP. Trinitarios translata est, bullae ad s. Mariam Transpontinam migrarunt¹² et postea in Collegium s. Alberti.

Ex his quae narravimus quaedam apud Kehr emendanda occurrunt: p. 124 haud exacte affirmatur 'Monasterium... incoluerunt... inde ab anno 1480 monachi carmelitani',¹³ cum hoc a. 1486 acciderit; item

³ ibid. (not. 2) 267-274: B. KATTERBACH, *Bullae maiores vom Paschalis II bis XIV. Jahrh. in römischen Archiven.*

⁴ quo archivum translatum est ineunte hoc saeculo.

⁵ M. MESNARD, *La basilique de Saint Chrysogone à Rome* (Roma-Paris 1935) 125-132 148 (= Studi di Antichità Cristiana IX). Etiam notandum auctorem pluries adstruere a. 1489 Carmelitis datam esse basilicam (p. 128 150 et alibi) e nota confirmatione Innocentii VIII in *Bullario Carmelitano* I (1715) 407^a-409^a.

⁶ R. KRAUTHEIMER, *Corpus Basilicarum Christianarum Romae* 1|3 (1945) 144-164 + tab. XXI (= Monumenti di Antichità Cristiana. II serie II, 3).

⁷ cf. SAGGI 201.

⁸ SAGGI XXXVs.

⁹ SAGGI XXXVs: originale in Arch. Gen. Carmelitarum II. *Mantuana*. II. 1.

¹⁰ originale in Arch. Gen. Carmelitarum II. *Mantuana*. II. 2: cf. SAGGI XXXVI.

¹¹ hic 'titulus', seu sectio in qua monumenta ad s. Chrysogonum pertinentia apud Monsignanum notantur, in inventariis de quibus in notis 9 et 10 non invenitur, sed solum 'conventus Romae'.

¹² SAGGI L-LI.

¹³ SAGGI 201.

falsum est quod ibidem asseritur ' Pius IX concessit ecclesiam monachis Trinitariis, Carmelitis ad s. Mariam Transpontinam translatis ', cum revera translati sint ad ecclesiam s. Nicolai ' ai Cesarini ',¹⁴ ubi nunc dicitur ' Largo Argentina ' ; tandem, si ' monumenta antiqua perierunt ' (p. 126), bullae saltem nostrae adhuc supersunt.

3. Bullas ex originalibus s. XVIII bis descriptas esse novimus : a p. Eliseo Monsignano, qui eas t. I *Bullarii Carmelitani* adiecit in appendice,¹⁵ et ab ignoto quodam, forte carmelita, pro card. Garampi, in cuius collectaneis miscellaneis manuscriptis in Archivio Segreto Vaticano adservatis¹⁶ nunc legi queunt.

E *Bullario Carmelitano* in regestum redactae prodierunt cura Samuelis Loewenfeld in editione altera *Regestorum Pontificum Romanorum* a Ph. Jaffé olim conditorum, in qua, ad bullam Callisti II scite adnotatur ' Bulla est mendose descripta '.¹⁷ Regesto autem Callisti II, quibusdam emendationibus inductis, ex eodem *Bullario Carmelitano* bullam Callisti inseruit U. Robert.¹⁸

Primum apographa garampiana animadvertisse P. F. Kehr probe laudandus, qui notitiam in *Göttingische Nachrichten*¹⁹ edidit, consulto addita nota ' wohl aus Original ' ; neutra tamen edidit, quamvis eschatocollum saltem bullae Callisti id omnino exigere videretur. In ipso vero t. I *Italiae Pontificiae* adornando notam praelibatam subticuit, forte inclusam compendio *B*, descriptiones garampianas designante,²⁰ cum *B* iuxta morem Kehrri apographa ex originali innuat. Aliquotenus carpendus est, quod utrobique inter bullae Innocentii II descriptionem plenam et bullae Callisti II partialem, ut infra n. 6 dicitur, haud distinxerit.

4. Editionem a Monsignano paratam multis scatere mendis et animadvertit Loewenfeld²¹ et clarissime nostrae editionis apparatus ostendit. Textus orthographiam ad normas sui temporis ab editore exactam libenter praeterimus, quibusdam tantum exempli gratia in apparatu adnotatis.²² Errata ipsa in textu bullarum rariora sunt, scilicet omissiones²³ et lectiones mendosae.²⁴ Plurimae contra sunt omissiones et oscitationes in subscriptionibus, quas ad utramque bullam separatim hic recensendas duximus.

¹⁴ SAGGI 201.

¹⁵ ELISEUS MONSIGNANUS, *Bullarium Carmelitanum* I (1715) 517^a-521^a.

¹⁶ Arch. Vaticano Segreto, fondo Garampi, *Collectanea miscellanea* n. 283-284.

¹⁷ RPR I 799 n. 6901 et p. 843 n. 7412.

¹⁸ U. ROBERT, *Le Bullaire du Pape Calixte II*, I (1891) 334-337 n. 227.

¹⁹ *Nachrichten der K. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Philologisch-historische Klasse*, 1903, 505-591 ' Nachträge zu der Römischen Berichten '.

²⁰ IP I 125

²¹ RPR I 799 n. 6901.

²² v. g. in bulla Callisti ad l. 1 3 4 5 10 14 17 ; in bulla Innocentii ad l. 1 3-5 7 10 12 15 16 18 22 23.

²³ tantum in bulla Innocentii l. 24.

²⁴ in bulla Callisti l. 4 7 16 18 20 21 ; in bulla Innocentii l. 2 3 5 6 8 9 10 13 18 19 22 25.

In bulla Callisti deprehenduntur omissiones, falsae lectiones et additiones.

a) Omissiones: 1) integre l. 31 de card. Bonifatio; 2) nomina cardinalium Lamberti l. 27, Divizi l. 30, Deusdedit l. 38, Sigizi l. 44; 3) titulus et quae post vocem *card.* sequuntur l. 37 45 49; 4) semper omisum est *ss.*, praetermisso quoque *et* ubi praecedit; 5) alia hic illic, nempe *pbr.* l. 33, *tt.* l. 43, *interfui* l. 51, *et p(etri)* l. 36, *in celio monte* l. 47, *anno* l. 58. b) Falsae lectiones: 1) quoad nomina cardinalium l. 39 48 58; 2) quod titulos l. 35 et 50, addita aliquatenus l. 29. c) Additio una, apta quidem sed contra autographum et usum temporis,²⁵ *Crucis in* l. 42.

Multo melius Monsignanus erga bullam Innocentii II se gessit. Pauca improbanda sequentia occurrunt.

a) Omissiones: 1) *ss.* semper omisum est; 2) quae post *card.* sequuntur l. 32; 3) *tt.* l. 34. b) Falsae lectiones: 1) in nominibus cardinalium l. 29 34 35, cum levi variatione l. 28; 2) in titulo l. 34.

5. Robert e *Bullario Carmelitano* bullam Callisti descripsit pressius exemplari adhaerens. Quaedam complevit, ut nomina cardinalium l. 27 30 44, supplens tantum punctis l. 38. In reliquis Monsignano consensit, etiam quando facilius emendare potuisset, ut l. 58 quoad nomen cardinalis bibliothecarii Grisogoni, quod et ipse legit Ridolphum, vel quoad aliquot titulos, verbi gratia in l. 35 collata cum l. 50. Immo totam l. 26 subscriptionem Petri portuensis continentem omisit.

6. Optime legit et descripsit generatim qui pro collectaneis card. Garampi collocavit operam. Cum ipsam rotam et *BV* quam simillime imitatus sit, iure Kehrius eum ex originalibus descripsisse animadvertit.²⁶ Re quidem vera, scribendi rationem adamussim secutus, etiam sententiarum sectionibus ad originalia repraesentandis ita inhaesit, ut in bulla Innocentii illam quoque distinctionem mediam puncto inferiore et virgula superiore repraesentatam effinxerit, necnon compendiorum formam, licet in minimis aliquando constantia defecerit. Ideoque in apparatu pauca adnotanda.

In bulla Callisti, solum excerptim descripta, inveniuntur falsa lectio l. 1 et omissiones l. 51 et 57; insuper ratio describendi subscriptiones columnae prioris alia est ac ea qua usus est Monsignanus et quam ipsi approbavimus.²⁷ In bulla Innocentii falsae lectiones occurrunt l. 1 et 29, omissiones l. 24 et 26.

Quod vero mirum videtur, integram scriptor garampianus bullam iuniorem Innocentii II protulit: fortassis quod priorem invenerit? Cal-

²⁵ conferri potest inscriptio in ecclesia s. Chrysogoni a. 1123 linea 4 de card. Gerardo 'pbro .s. hrlm', apud MESNARD (not. 5) 127.

²⁶ 'wohl aus Original' ut supra n. 3 (not. 19) allegatum est.

²⁷ cf. infra n. 7.

listi bullam autem, integram quidem a Rota ad finem, excerpit in textu hac ratione :

1. ' Callistus... annuimus ' l. 1-3
2. ' De... mota est ' l. 8-9
3. ' Ceterum... monumentis ' l. 9-10
4. ' Hanc... perscrutantes ' l. 12.

7. Superest ut de originalibus ipsis, quae in archivo generali Carmelitarum A. O. adservata signaturam gerunt *Extra* III. 1122.1 et III. 1130.1, brevem descriptionem offeramus. Utraque generatim bona conservatione gaudet, exceptis bullis plumbeis deperditis et aliquibus foraminibus in plicis, quae 4×4 factae sunt ut commodius in archivis servantur, ita tamen ut textus plene legatur et paucae tantum litterae hic illic intra parentheses quadratas supplendae sint in editione. De utraque bulla separatim.

Bulla Callisti II dimensiones habet circiter mm. 975×495, quibus addenda plica mm. 35, ita ut longitudo membranae metrum excedat. Lineae sulcatae ad Rotam usque sunt 25, quarum 1 et 2 primam lineam textus maioribus litteris continent et 25 vacua est, intervallum vero inter unamquamque est mm. 16/17; limites laterales sunt ± mm. 25. A l. 25 ad cardinalium subscriptiones sunt circiter mm. 65 et in medio intervallo, nempe utrinque circiter mm. 33, est subscriptio pontificis. A l. 25 ad lineam Dati sunt mm. 250. Etiam ad subscriptiones lineae, minore intervallo servato, fere dimidio linearum textus, sulcatae sunt, sed in parte sinistra utrum usque ad finem pervenerint non patet, in parte autem dextra tot perspiciuntur quot subscriptiones. Sub s subscriptionis ' Petrus ' tit. Callisti parva crux sulcata perspicitur. Scriptores autem totius membranae hi numero fuerunt: ¹ scriptor textus, ² qui Rotam exaravit et intimum orbiculum inscripsit, ³ scriptor notae expeditionis (l. 58), subscriptiones autographae, videlicet ⁴ Callisti pontificis, qui etiam sententiam ' firmamentū est dñs timentibus eum ' in orbiculo exteriori eodem tempore scripsit, ⁵⁻³⁶ cardinalium numero 32 (episcoporum 6, presbiterorum 19, diaconorum 7): summam 36 manus certo distinguuntur.

Quoad subscriptionum ordinem haec animadvertenda. In duplici columna, ut notum est, distributae leguntur, dextra legentibus reservata diaconis. In sinistra, ubi praecedunt episcopi, nulla tamen sedium ratione habita, duplici ordine nomina leguntur, ita ut incertum sit, utrum in eadem linea unum post alterum exarata sint, an altero ordine iam completo. Insuper subscriptio Petri portuensis (l. 26) dextrorsum inter lineas Crescentii et Lamberti (l. 25 27) inserta videtur; Cono (l. 28) est in eadem linea cum Lamberto (l. 27), quod quidem garampiano descriptori favere videtur. Quin quaestionem dirimamus, en conspectum nostrae editionis cum *Bullario* Monsignani consentientis, collatae cum apographo garampiano :

post l. 31	=	l. 45	Garampi
» » 35	=	» 46	»
» » 36	=	» 47	»
» » 39	=	» 48	»
» » 40	=	» 49	»
» » 42	=	» 50	»
» » 44	=	» 51-57	»

Forma scripturae ea est cancellariae Callisti II propria atque nota, in qua efferenda nonnulla duximus. Initiales litteras pleniori ductu exarata sunt l. 2 'Cum', l. 14 'Nullus', l. 19 'Decernimus'; duplici vero l. 20 'Si' et l. 22 'Cunctis'. Alia peculiaria: *v* solum initio occurrit (l. 2 6 17 19); voces maioribus variis modulis litteris (l. 4 5 10 11 13 14 58); *y* cum puncto superno l. 2; *ij* in fine vocis (l. 4 6-8 15 17 18) et rarius *ji* in *-rji* (l. 14 20); *j* post *t* in formula *-ti*^{voc} et etiam post *r* (l. 18); diphthongus formam praebet *e*, omittitur in *pre-* (l. 3 4 8 9 10 14 16 19), *sepe* (l. 10 19), *questio* et *ceterum* (l. 10). Pauca observanda de subscriptionibus, cum personalis modus melius ibi perspiciatur, verbi gratia diphthongus in *æps* subscriptionis Lamberti ostiensis (l. 27). Tantum animadvertendum vocem 'subscripsi' generatim repraesentari ff duplici lineola secante, aliquando autem una lineola (l. 41 47-49 55); sed etiam duplici *ss* forma unciali (l. 25 26), vel minuscula cum puncto (l. 50) aut cum lineola secante (l. 55).

Inter regesta et signaturas quae in tergo membranae leguntur haec seligimus 'nº 27. S. Chrysogoni', et alibi '.I.' littera magna.

8. Bulla Innocentii II mensuras offert circiter mm. 660×390, quibus addenda plica mm. 25. Margines lineis distinctis utrinque sunt mm. 17. Lineae sulcatae a summo deorsum 29 numerantur, quarum 1 et 2 intitulationem magnis litteris continent, 28 vacua est et 29 subscriptionem pontificis fert. Pro subscriptionibus cardinalium vero lineae non apparent. In ima membrana est linea Dati, a qua ad subscriptionem pontificis sunt mm. 130 circiter. Rotae diametrum est mm. 41 paulo amplius et orbiculus cum sententia '+ Adiuua nos deus salutaris noster' fere mm. 7 latus est.

Scriptura textus satis a bulla Callisti differt, in quibusdam notabiliter. Diphthongus *ae/oe* generatim scripta est *ae*, rarissime *e* (l. 12 19) et aliquoties *e* in praepositione *pre-* (l. 4 5 10 13 et 26 in *premia*). E contra pro simplici *e* diphthongus adhibetur initio vocis *aeclesia* (l. 4-12 16-18 20 21 23). Alia quaedam: *v* initio (l. 7 18) et in fine (in compendio *ihv* l. 24 25) rarius occurrit; *ii* > *ij*, sed etiam servatur (l. 15); *-ti*^{voc} > *ij*, sed non deest exceptio (l. 13), et aliquoties *-ij* haud sequente vocali (l. 2 15); *á* praepositio (l. 10) et *ác* coniunctio (l. 24) cum accentu; *h* semel legitur (l. 9). Litterarum altitudinem consideranti sex saltem in textu oculis percellunt mensurae: corpus ordinarium scripturae minusculae mm. 2, litterae maiores pro nomine 'Vrbani' (l. 11 14) et 'Grisogoni' (excepta initiali l. 4 15) mm. 4,5 paulo excedentes, pro nomine 'Calixti' (excepta initiali l. 9 13) mm. 7,5, litte-

rae initiales generatim mm. 12, initiales quaedam maiores (l. 2 15) mm. 15, intitulatio (l. 1) plusquam mm. 16. Initiales maiores in vocibus 'Ad' (l. 2 18), 'Nullus' (l. 15), 'Decernimus' (l. 20) et 'Si' (l. 23) pleniori calamo scriptae sunt, fere ac si duplicato ductu exaratae sint. Triplex 'Amen' l. 26 *M* forma unciali praebet.

Subscriptiones in duplici columna dispositae sunt: in sinistra 7 (episcoporum 4 et presbyterorum 3), in dextra 3 diaconorum, hac ratione, ut subscriptio Romani una linea sit superior illa Uuillelmi, Gregorii eādem paulo inferior et Guidonis in linea Johannis ostiensis. Romanus forma *M* unciali in nomine suo usus est. Chonradus *Ego* ipse scripsit, sed difficulter, cum partem litterae *g* infra lineam bis tentaverit, ideo alius sequentia supplevit. Proinde, totius membranae scriptores hoc pacto distinguuntur: ¹ textus scriptor, ² qui Rotam et *BV* exaravit, ³ scriptor Dati, ⁴ Innocentius II, qui sententiam quoque Rotae inscripsit (manu aliquantulum diversa), ⁵⁻¹⁴ decem cardinales, ¹⁵ qui Chonradi subscriptionem complevit.

In dorso plura sunt regesta et signaturae a s. XVI/XVII, inter quas notanda 'n.º 18 S.^{ti} Chrysogoni', et in alia parte '.B.' littera magna.

9. De subscriptionibus pauca quaedam animadvertenda.

Uterque pontifex suam subscriptionem completam ipse exaravit; quoad vero sententiam in rota, in bulla Callisti eadem omnino est manus et atramentum, simillima autem, sed non eadem adamussim, in bulla Innocentii (in modo litterarum inchoandarum et aliquibus earum formis); quaestionem exinde possibilem nunc praeterimus. Tantum Corradus, antea presbyter card. tit. Pastoris dein episcopus sabiniensis, qui in bulla Callisti (l. 46) totam subscriptionem ipse exaraverat, in bulla Innocentii (l. 31) *Ego* cum scripsisset, et quidem incerta manu bis inferiorem litteram *g* repetita, alio qui suppleret indiguit. Reliquorum cardinalium subscriptio tota autographa est.

Nomina cardinalium, tituli ipsorum et tempus satis nota sunt ex utraque serie quam accurate S. Loewenfeld confecit cum pro pontificatu Callisti ²⁸ tum propontificatu Innocentii.²⁹ Nihil vero novi ex opere quod Brixius ³⁰ de cardinalibus ab a. 1130 ad a. 1180 adornavit haurire licet, cum Loewenfeldio omnino innitatur. Minus adhuc e Cristofori ³¹ expectare fas est, quem post indiculos loewenfeldianos ne respiciendum quidem ducimus. Qui tamen indiculi ex nostris bullis aliquid emolumentum depromere queunt.

In bulla Callisti nomina quorundam cardinalium forma aliquatenus a vulgata variante gaudent, quae, primo loco forma a bulla oblata, sunt haec: Sigizo: Sigizzo. Sasso: Saxo. Odaldus: Othaldus. Conradus: Corradus. Tres tituli antiqua appellatione re-

²⁸ *RPR* I 780-781.

²⁹ *RPR* I 840-841.

³⁰ J. Matthias BRIXIUS, *Die Mitglieder des Kardinalkollegiums von 1130-1181* (Berlin 1912) 153-156: 'C. Liste der dem Kardinalkollegium der Jahre 1130-1181 angehörenden Mitgliedern. I Die beim Tode Honorius II. (13. | 14. Februar 1130) noch lebenden Kardinäle'.

³¹ F. CRISTOFORI, *Storia dei Cardinali di Santa Romana Chiesa*, Roma 1888.

feruntur : Eudoxiae = s. Petri ad vincula ; Pammachii = ss. Ioannis et Pauli ; Pastoris = s. Pudentianae. Falso his titulis (quibus addendus Callisti) praefixit S. Loewenfeld, si subscriptiones autographas respexit. Ipsi Loewenfeldii indiculo aliqua ex hac bulla iam accesserunt, nempe primum datum Sassi tit. s. Stephani et Petri tit. Callisti ex ea depromptum est. Insuper, quod Loewenfeld ex imperfectis cum Monsignani tum Robert editionibus nequivit perficere, nec facili coniectura supplevit, tempus e nostrae bullae dato, id est 17 aprili 1121, emendandum est in sequentibus :

1. Corradus tit. Pastoris (l. 46), cuius prima notitia in *RPR* est 25/5 1121 ;
2. Iohannes tit. s. Eusebii (l. 49), cuius postrema notitia ibidem est 7/1 1121 ;
3. Theobaldus tit. s. Mariae Novae (l. 53), cuius prima notitia ibidem est 25/5 1121.

In bulla Innocentii nomina quaedam paulo immutanda sunt, si ad autographa exigenda videantur : Uuillelmus (l. 28) : Guillelmus. Matheus (l. 29) : Matthaeus. Chonradus (l. 31, sed non est autographum, in bulla autem Callisti l. 46 est 'Corradus') : Conradus. Goselmus (l. 34) : Goselinus. Semel antiquus titulus, nempe Equitii (l. 32), occurrit.³² Hic quoad tempora nihil immutandum. Bulla, notis temporis et traditionis carens, expedita est quando bullae dabantur per manus Aimerici diaconi cardinalis et cancellarii.³³

10. Utraque bulla annum incarnationis praebet, et quidem, ex adiunctis, more florentino. Ideo recte a Loewenfeldio et a Kehrio bulla Callisti 17 aprili 1121 attributa est ; bulla vero Innocentii, temporis nota destituta, a Loewenfeldio et a Kehrio in *Göttingische Nachrichten* mensi maio 1130 adscripta est, sed a Kehrio in *Italia Pontificia* mensibus aprili vel maio. Adiunctis non attendentes, falso et qui regestum in tergo membranae confecit et Monsignanus annum 1122 adscripserunt.

11. De utriusque bullae edendae ratione nonnulla sunt admonenda. Perquam fideliter eas repraesentare conati, modum ipsum scribendi quoad fieri potuit imitati sumus. Originalium lineae in margine adnotatae sunt, ad quas et haec introductio et apparatus iugiter remittunt. Attamen, ne oriretur confusio, post textum tot lineas computare oportuit quot subscriptiones : quod et suasit in bulla Innocentii omnimoda linearum sulcatarum carentia, in bulla vero Callisti partialis tantum.

Intitulatio in l. 1 utrobique magnis litteris tota expressa est. Quae occurrunt nomina personarum in textu litteris maioribus exhibita, in originalibus diversimode occurrunt : vel omnibus litteris aequali magnitudine, vel initiali maiori, vel aliis litteris elatis aliis vero humilio-

³² in serie Callisti mentio occurrit 'SS. Silvestri et Martini tit. Equitii', in serie autem Innocentii solum 'tit. Equitii'. Hic et alibi Loewenfeld in titulis proferendis non sibi constans fuit.

³³ cf. *RPR* I 841.

ribus, triplici aliquando mensura. Utrum de littera initiali an de ordinaria aliquando dubitavimus propter *s* et *n* formae uncialis, quae promiscue cum forma minuscula adhiberi videntur. Sententiarum distinctio originalem sequitur, attamen distinctio quae in bulla Innocentii puncto inferiori et virgula obliqua superiori pingitur, in editione sola virgula, sive commate, effingitur. Sectiones textus logicas maioribus intervallis ipsi distinximus. Denique subscriptiones fidelissime reddidimus, varia scribendi ratione sancte servata. Notandum autem compendium & semper locum notae tironianae obtinere, praeterquam in subscriptione bullae Callisti l. 42, ubi idem occurrit.

Compendia soluta sunt, litteris tamen inclinatis tunc admonentibus, praeter aliqua quae hic comprehendimus, lineolas puncto substituentes et in solutione nominativum tantum casum apponentes³⁴; litteris inclinatis compendia, erectis vero solutiones indicantibus.

card. (*cardin.* *cardinal.*) cardinalis. *dat.* datum. *diac.* diaconus. *dns.* (-i -o) dominus. *eps.* (-orum) episcopus. *ihu.* ihesus. *nr.* (-i -ae [ē] -o -am -a -orum) noster. *pbr.* (-o [pr]) presbyter. *PP.* (*p̄p.*) papa *p̄p.* = ? *sc* (-i -ae [ē e] -a) sanctus. *ss.* subscripsit. *ur* (-ae [ē] -os -orum) vester. *xpi.* christi.

Duplicis apparatus prior est textualis membranae textum solum respiciens, alter vero comparatus editionum et descriptionum rationem habens.

I

Bulla Callisti II

Laterani 1121 april. 17

Callistus II Iohanni presbytero cardinali tituli s. Chrysogoni iura et possessiones ecclesiae s. Chrysogoni confirmat et controversiam cum clericis ecclesiae s. Salvatoris de Curte denuo definit.

- Orig.* = Roma, Arch. Generale Carmelitarum ad s. Albertum, *Extra* III. 1122. 1.
Cop. = Excerpta : Roma, Arch. Vaticano, fondo Garampi, Collectanea miscellanea n. 284 f. 16-17' (ex orig.).
Ed. = 1. E. MONSIGNANUS, *Bullarium Carmelitanum* I (1715) 517^b-619^a (ex orig.).
 2. U. ROBERT, *Bullaire du Pape Calliste* II, I (1891) 334-337 n. 227 (ex Monsignano).
Reg. = 1. S. LOEWENFELD in *RPR* I (1885) 699 n. 6901 (e Monsignano).
 2. P. F. KEHR in *Göttingische Nachrichten* [cf. not. 19] (1903) 523 (e Garampi).
 3. P. F. KEHR in *IP* I (1906) 125s n. 5 (e Monsignano et Garampi).

³⁴ nominativo casu allato (alioquin primo in serie occurrente), intra parentheses ceteri in textu adhibiti inveniuntur.

1 CALIXTUS EPISCOPUS SERUUS SERUORUM DEI DILECTO
 FILIO JOHANNI PBRO CARDINALI DE TITULO SCI GRISO-
 GONI EIUSQUE SUCCESSORIBUS CANONICE SUBSTITUEN-
 DIS IN PERPETUUM. |

2 Cum ecclesijs omnibus debitores ex apostolicę sedis auctoritate ac
 beniuolentia existamus. uenerabilibus tamen locis. quę infra nram Ro-
 manam urbem. siue apud Transtyberim continentur. propensiori | nos
 3 conuenit affectionis studio imminere. Eapropter dilecte in xpo fili
 Johannes pbr cardinalis. petitjoni tuę clementer annuimus. et quam-
 4 quam extra predecessorum nrorum consuetudinem | uideatur. propter
 nouas tamen laicorum improbitates. siue clericorum insolentjam. beati
 GRISOGONI ecclesiam cui deo auctore presides. presentis priuilegij pa-
 5 gina communimus. | Tibi enim tuisque successoribus. et per uos
 eidem ecclesię in perpetuum confirmamus. ecclesias et capellas quę
 infra eiusdem beati GRISOGONI parochiam continentur. uidelicet eccle-
 6 siam | Sci Saluatoris de Curte. quę etjam Felix aquila nuncupatur.
 ecclesiam scę Bonosę. Scę Agathę. et sci Stephani. cum pertinentijs
 7 earum. vt quicquid dignitatis. quicquid reuerentję. quicquid | parochialis
 iuris. matrix ecclesia in suis habet ecclesijs et capellis. hoc uos et in
 istis per dei gratiam habeatis. tam in ordinatjonibus clericorum per
 8 easdem ecclesias collocandorum. siue | ad ecclesiasticos ordines promo-
 uendorum. quam in Scrutinijs. Baptismatibus. processionibus. et in cri-
 minalium quę publica sunt iudicijs. De predicta quidem Saluatoris
 9 ecclesia in nra et | fratrum nrorum presentja questio mota est. eo quod
 eiusdem Saluatoris clerici. tibi et ecclesię tuę debitam exhibere obedien-
 10 tjam recusarent. Ceterum productis a te in medium. ecclesię | tuę mo-

NB. — De bullae descriptione cf. Intr. 7, de compendiis et editione cf. Intr. II, de subscriptionibus cf. Intr. 7 et 9.

NB. — Compendia G (G* G¹) M R et reliquas breuiones v. initio in nota *. Lineae originalis referuntur.

¹ Callistus G | Joanni M R | Chrysogoni M R | substituendis] in-
 stituendis G ² Transtiberim] trans Tyberim R ³ Joannes M R |
 annuimus] add &c. cetera cum superiori <id est cum priuilegio Innocentii II
 infra edendo> consentiunt exceptis his locis (in introductione recensitis et infra
 recolendis) ⁴ Chrysogoni M R | deo] Domino M R ⁵ Chrysogoni
 M R ⁷ conuocandorum] collocandorum M R ⁸⁻⁹ De... mota est
 excerpit addito &c G ⁹⁻¹⁰ Ceterum... monumentis excerpit addito &c G

numentis. in altero quidem. quod a predecessore nro felicitis memorie
 JOHANE *quintodecimo* editum fuerat. comperimus. sepedictam Saluatoris
 11 ecclesiam in fundo *ecclesie* uestre sub censu | annuo constitutam. In
 altero uero quod *dns noster* *pie* recordationis *VRBANVS* .pp. *secundus*
 constituerat. euidenter definitum agnouimus. clericos predictę ecclesie
 12 Saluatoris debere uobis et ecclesie uestre | scrutinium. Baptisma. Proce-
 siones. et reliqua parochialia iura. sicut proprio titulo exhibere. *Hanc*
 nos controuersiam diligentius perscrutantes. et *predecessorum nrorum*
 13 statuta sollicite *indagantes. eiusdem dni nri VRBANI* .pp. iudicium. ex
communi fratrum nrorum eporum et cardinalium. abbatum. et totius
 14 conuentus deliberatione. *apostolica auctoritate firmauimus. et ratum* | in
 perpetuum manere decreuimus. Nullus ergo eps. nullus cardinalis.
 nullus abbas. nullus archipbr in predicti Beati *GRISOGONI* titulo. in
 15 capellis et territorijs earum. parochialia sibi iura audeat | uendicare.
 Nec abbatum alicui facultas sit. parochianos uestros nisi forte ab eis
 deliberatum sit in suis ecclesijs sepelire. Quod si uiuentes *adhuc. reli-*
 16 *gionis intuitu* apud eos sepeliri | *deliberauerint. cum urorum* quoque
clericorum presentia. salua matricis ecclesie iustitia. tumultentur. Ad
 hec adicientes tibi *tisque successoribus. et per uos ure ecclesie perpetuo*
 17 *confirmamus.* | Casale de Malliana. *cum turri. uineis. agris. cultis &*
incultis. pratis. siluis. aquis et aquarum decursibus. Vineas quas in Mar-
 cello. & in Petra pp. possidetis. *cum pratis & alijs pertinentijs suis. Mo-*
 lam quam | in flumine Tiberis habetis. et *quartam partem* alterius mole.
 et omnia. que tam in domibus. quam in alijs possessionibus. in presenti
 19 iuste & canonice possidetis siue in *futurum largiente deo poteritis* | adi-
 pisci. *Decernimus ergo. vt nulli omnino hominum liceat. honores*
 & bona sepefatę ecclesie *ure uendere. in feudum dare. aut ab eadem*
ecclesia modis quibuslibet alienare. ipsam ecclesiam temere perturbare.
 20 aut | *eius possessiones auferre. uel ablatas retinere. minuere. uel temera-*
rjs uexationibus infestare. Sed omnia integra conseruentur. eorum pro

10 Joannes M R 12 Hanc... perscrutantes *excerpsit addito &c G: nos]*
 n[os] *ob chartam atramento perforatam G* 14 Chrysogoni M R 16 ue-
 strorum] ipsorum M R 17 Malliana M R 18 deo] Domino M R
 19 pp] pp. M papae R (*dubie, cum alibi sempre litteris capitalibus compendium*
occurrat), *prob. = positas* 20 eius] ei MR | *omnimodis] omnibus M R*

quorum sustentatione & gubernatione concessa sunt usibus omnimodis
 21 profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica | secularisue persona
 hanc nrę constitutionis paginam sciens. contra eam temere uenire tempta-
 uerit. secundo tertioque commonita. si non satisfactione congrua emenda-
 22 uerit. potes[t]ate honorisque sui dignitate careat. reamque | se diuino
 iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. & a sacratissimo cor-
 pore ac sanguine dei et dni redemptoris nri Ihu xpi aliena fiat. atque
 23 in extremo examina[e] districtę ultjoni subiaceat. Cunctis | autem eidem
 ecclesię iusta seruantibus. sit pax dni nri Jhu xpi. quatenus & hic fructum
 bonę actionis percipiant. et apud districtum iudicem premia ęterne
 pacis inueniant. AMEN. AMEN. AMEN. |

(Rota) Ego Calixtus catholicę ęcclesię eps .ss. BV

25 ✠ Ego Crescentius Sabinensis eps .ss.

✠ Ego Petrus Portuensis eps .ss.

✠ Ego Lambertus hostiensis ęps .ss.

✠ Ego cono prenestinus eps ss.

✠ Ego Vitalis albanus eps interfui et ss.

30 ✠ Ego Diuizo Tusculanus eps interfui. et ss.

✠ Ego bonifatius pbr card tt sci Marci interfui. & ss.

✠ Ego robertus pbr card tt sce sabine interfui & .ss.

✠ Ego gregorius pbr cardinal tt scę priscę inter[ff]ui & ss.,

✠ Ego iohannes pbr cardin tt sce cęcilię interfui & ss.

²³ Amen³ forma unciali scriptum graecam imitari contendente (E = H)

²⁴ de Rota, BV et subscriptione v. in *Intr.* 7 et 9 ²⁵⁻⁴⁴ in columna priori, ordine item priori (cf. *Intr.* 8) ²⁶ subscriptio inserta inter l. 25-27 (cf. *Intr.* 8) ²⁸ in l. 27

²¹ commonita] monita M R ²³ triplex Amen praemisso in fine descripsit G ²⁴ Rotam et BV quam simillime expressit G, supplevit autem, post Pontificis subscriptionem, linea sequenti Loco ✠ Sigilli plumbei M, quod quidem sigillum, seu bulla plumbea, deperditum plicae appensum erat | ss.] om. M R ²⁵ ss.] om M R ²⁶ totum om R | ss.] om M ²⁷ Lambertus] om intervallo vacuo relicto M. suppl (Lambertus) R | ss.] om M R ²⁸ ss.] om M R ²⁹ albanus] Albanen. M Albanensis R | et ss.] om M R. in linea seq. subscripsi G* dein in linea subscriptionis ss. G¹ ³⁰ Diuizo] om tribus punctis suppl M. (Divizo) suppl R. i² incerte legit G (an e?) | interfui] fu ex 2 lt. quarum altera est i | & ss.] om M R ³¹ totum om M R | subdit l. 45 G ³² & ss.] om M R. [ss] partim charta atramento perforata G ³³ pbr] om M R | & ss.] om M R. [ss] partim ut l. 35 G | subdit l. 48 G ³⁴ Joannes M R | & ss.] om M R

- 35 ✠ Ego Theobaldus pbr card tt pammachii. ss. & interfui
 ✠ Ego rainerius card tt scor. m. & p. interfui & ss.
 ✠ Ego desiderius pbr cardinalis tt sce praxedis interfui & ss.
 ✠ Ego deusededit pbr cardinal. tt sci laurentii in damaso inter-
 fui & .ss.
 ✠ Ego Gregorius pbr card. tt. lucine interfui & ss.
 40 ✠ Ego hvgo pbr cardinal tt aplor. ss.
 ✠ Ego petrus pbr card tt scę Susanne interfui. & ss.
 ✠ Ego amico pbr card tt scę ierusalem interfui & ss.
 ✠ Ego petrus pbr card tt sci marcelli interfui & ss.
 ✠ Ego sigizo pbr card tt sci sixti interfui. & ss.
 45 ✠ Ego Benedictus pbr card tt eudoxię interfui & ss.
 ✠ Ego corradus pbr card tt past[o]ris ss.
 ✠ Ego sasso pbr cardinal tt sci stephani in celio monte ss.
 ✠ Ego Odaldus pbr cardinal tt scę balbine ss.
 ✠ Ego iohannes pbr cardinal tt Sci eusebii. ss.
 50 ✠ Ego Petrus pbr cardinal tt calixti ss.
 ✠ Ego romoaldus diac cardinalis e<c>cle<si>e sce marie in u<i>a
 lata interfui et ss.
 ✠ Ego Aldo diac cardinalis scor. sergii et bachi. ss.

³⁷ desiderius] r ex s ³⁸ deusededit] u in ras., e¹ s d¹ ex aliis litteris
⁴¹ scę] scriptum Scę ⁴⁴ & inter lin. eadem manu ⁴⁵⁻⁵⁰ in columna
 priori ordine altero (cf. Intr. 7) ⁴⁵ in l. 3 ⁴⁶ in l. 35 | past[o]ris
 ob membranam plica perforatam | ss. inferius scriptum et lineola dimidio orbe
 circumvoluta inclusum ⁴⁷ in l. 36 | in celio monte in diaconorum col-
 lumna scriptum ⁴⁸ in l. 39 ⁴⁹ in l. 40 ⁵⁰ in l. 42 | sub s
 vocis Petrus parva crux sulcata cernitur

³⁵ pammachii] S. Sixti M R | ss. &] om M R | subdit l. 46 G ³⁶ & p.]
 om M R | & ss.] om M R | subdit l. 47 G ³⁷ Desiderius] D <d G |
 tt... ss.] om M R | Praxedis] P<p G ³⁸ deusededit] om spatio vacuo
 relicto M. quatuor punctis suppl R | tt... ss.] om M R ³⁹ Gregorius]
 BB. M Benedictus R | tt. lucine] om M R | & ss.] om M R ⁴⁰ ss.]
 om M R | subdit l. 49 G ⁴¹ & ss.] om. M R ⁴² scę] add Crucis
 in M R | & ss.] om M R | subdit l. 50 G ⁴³ tit.] om M R | & ss.]
 om M R ⁴⁴ sigizo] om tribus punctis supplens M. suppl (Sigizzo) R |
 subdit l. 51-57 G ⁴⁵ tit... ss.] om M R | post l. 31 G ⁴⁶ post l.
 35 G | tit... ss.] om M R ⁴⁷ post l. 36 G | in... ss.] om M R
⁴⁸ post l. 33 G | Odaldus] Ubaldus M R | balbine] Sabinae M R | ss.]
 om M R ⁴⁹ post l. 40 G | tit... ss.] om. M R ⁵⁰ post l. 42 G
 calixti] S. Sixti M R | ss.] om M R ⁵¹ romoaldus] Romualdus M R |
 cardinalis] om G | interfui et ss.] om. M R

- ✠ Ego Theobaldus diac cardinalis scē marie nouē ss.
 ✠ Ego Gregorius diac cardinal Sci Angeli .ss.
 55 ✠ Ego petrus diac cardinalis sci adriani ss.
 ✠ Ego romanus diac cardinal ecclēsiē scē marie in porticu interfui [et] ss.
 ✠ Ego ionathas diac cardinalis tt scor. cosme et damiani .ss. |
- 58 Dat. Laterani. Per manum GRISOCONI. Scē. Romanē ecclēsiē diaconi
Cardinalis ac bibliothecarij .xv. Kal. Maii. Indictione xiiii. Incarnationis
dominicē. Anno .M.C.XXIJ. Pontificatus autem domni. CALIXTI. Se-
cundi. PP. Anno. IIJ.

2

*Bulla Innocentii II**Trans Tiberim 1130 april./mai.*

Innocentius II Iohanni cardinali presbytero tituli s. Chrysogoni privilegium Callisti II innovat.

Orig. = Roma, Arch. Generale Carmelitarum ad s. Albertum, *Extra* III. 1130. 1.

Cop. = Roma, Arch. Vaticano, fondo Garampi, Collectanea miscellanea n. 283 f. 13-15' (ex orig.).

Ed. = E. MONSIGNANUS, *Bullarium Carmelitanum* I (1715) 519^b-521^a (ex orig.).

Reg. = 1. S. LOEWENFELD in *RPR* I (1885) 843 n. 7412 (ex Monsignano).

2. P. F. KEHR in *Göttingische Nachrichten* [cf. not. 19] (1903) 523 (e Garampi).

3. P. F. KEHR in *IP* I (1906) 126 n. 7 (e Monsignano et Garampi).

⁵⁶ [et] ob membranam plica perforatam
i formam compendii us praebet

⁵⁷ cardinalis] s appictum litterae

⁵⁹ bachi] Bacchi M R G | ss.] om M R ⁵³ Theobaldus] Teobaldus
M R | ss.] om M R ⁵⁴ ss.] om M R ⁵⁵ ss.] om M R ⁵⁶ et
ss.] om M R ⁵⁷ tit.] om M R G | ss.] om M R ⁵⁸ Grisogoni]
inter lin. G. Ridolphi M R | Anno] om M R | domni] domini G

1 INNOCENTJUS EPISCOPUS SERUUS SERUORUM DEI. DILECTO FILIO JOHANNI P̄BRO CARDINALI DE TITULO SCI GRISOGONI. EIUSQUE SUCCESSORIBUS CANONICE SUBSTITUENDIS IN PERPETUUM. |

2 Ad hoc in sc̄a matre catholica & apostolica Romana æcclesia quæ iustitiæ sedes est. nos ab auctore omnium bonorum deo cognoscimus
3 constitutos. ut suam æcclesijs omnibus | iustitiam conseruemus, & personis æcclesiasticis quæ nobis familiariores sunt. propensiori studio faueamus. Eapropter dilecte in xpo fili JOHANNES p̄br cardinalis
4 petijoni tuæ | clementer annuimus. & quamquam extra predecessorum
nrorum consuetudinem uideatur. propter nouas tamen laicorum improbitates. siue clericorum insolentiam. beati GRISOGONI æcclesiam | cui deo
5 auctore presides, presentis priuilegij pagina communimus. Tibi etjam tuisque successoribus. & per uos eidem æcclesiæ in perpetuum confirmamus. æcclesias & capellas quæ | infra eiusdem beati GRISOGONI parochiam continentur. Videlicet æcclesiam Sc̄i Saluatoris de curte. quæ etjam felix aquila nuncupatur. æcclesiam sc̄æ Bonosæ. Sc̄æ Agathæ. &
7 Sc̄i Stephani cum pertinentijs earum. Vt quicquid dignitatis. quicquid reuerentiæ. quicquid parochialis iuris matrix æcclesia in suis habet æcclesijs, & capellis, hoc uos in istis per dei gratiam habeatis. tam in |
8 ordinationibus clericorum per easdem æcclesias collocandorum. siue ad æcclesiasticos ordines promouendorum. quam in scrutinijs. Baptismatibus. processionibus. & in criminalium quæ publica sunt iudicijs. | De
9 predicta quidem Saluatoris æcclesia in presentia karissimi patris nri PP CALIXTJ quaestio mota est. eo quod eiusdem Saluatoris clerici. tibi

NB. — De bullae descriptione cf. Intr. 8, de subscriptionibus cf. Intr. 9, de compendijs et textus editione cf. Intr. II.

³ familiariores] o in ras. ⁴ improbitates] § ex i inchoato ⁹ exhibere] e² vel correctum vel maculatum

NB. — Compendia G M v. initio sub *.

¹ Joanni M | Chrysogoni M | eiusque] et G | substituendis] instituendis G ² deo] Domino M ³ familiariores] familiares M | Joannes M ⁴ Chrysogoni M ⁵ deo] Domino M ⁶ Chrysogoni M | Parochiam M | Videlicet] V < v G | aquila] Aquila M ⁷ Vt] V < v G | Parochialis M ⁸ collocandorum] convocandorum M | scrutinijs] js < alijs lt. G ⁹ karissimi] Beatissimi M

¹⁰ & *æcclesiæ tuæ debitam exhibere reuerentiam recusa|rent. Cæterum pro-*
ductis a te in medium æcclesiæ tuæ monumentis. in altero quidem quod
a predecessore nro felicitis memoriæ JOHANNE quíntodecimo. editum
¹¹ *fuerať. comperit. sepedictam | æcclesiam Saluatoris in fundo æcclesiæ*
uræ sub censu annuo constitutam. In altero uero quod dñs nr piæ re-
¹² *cordatjonis VRBANUS PP secundus constituerat, euidenter definitum |*
agnouit. clericos predictę æcclesiæ Saluatoris. debere uobis. & æcclesiæ
uræ. scrutinium. Baptisma, processiones. & reliqua parrochialia iura si-
¹³ *cut proprio titulo exhibere. Quam | controuersiam prefatus scae recor-*
datjonis PP CALIXTVS. & cardinales qui cum eo aderant diligentius per-
scrutantes, & predecessorum nrorum statuta sollicitè indagantes. eiusdem
¹⁴ *dñi | nri felicitis memoriæ VRBANI PP iudicium. ex communi fratrum*
eporum & cardinalium. abbatum. & totjus conuentus deliberatjone, apo-
¹⁵ *stolica auctoritate firmauit. et ratum in perpetuum manere | decreuit.*
Nos quoque eandem sententiam apostolicæ nræ sedis auctoritate roboram-
us. Nullus ergo eps. nullus cardinalis. nullus abbas. nullus archipbr
¹⁶ *in predicti beati GRISOGONI ti|tulo. in capellis & territorijs earum par-*
rochialia sibi iura audeat uendicare. Nec abbatum alicui facultas sit.
parrochianos uros nisi forte ab eis deliberatum sit, in suis æcclesijs |
¹⁷ *sepelire. Quod si uiuentes adhuc religionis intuitu apud eos sepeliri*
deliberauerint, cum urorum quoque clericorum presentja. salua Ma-
¹⁸ *tricis æcclesiæ iustitia tumultentur. Ad hæc adicien|tes tibi tuisque*
successoribus. & per uos aec[c]lesiæ uræ perpetuo confirmamus. capellam
sci Juliani in cast[e]llo Guidonis. Casale de Malliana. cum turri. uineis.
agris. cultis. & incultis. pratis. siluis. aquis. & aquarum decursibus. Vi-
¹⁹ *neas | quas in Marcello. & in in Petra pp possidetis, cum pratis & alijs*
pertinentijs suis. Molam quam in flumine Tiberis habetis. & quartam
partem alterius mole. Casale in campo de merula. terram. in Marcello.
²⁰ *terram in uentre bublo. | cum alijs omnibus quæ in presenti iuste & cano-*

¹⁰ a te] scriptum ate

¹² agnouit] t in ras.

¹⁰ medium] medio *M* | Joanne *M* | comperit] comperitur *M* ¹² Pa-
 rochialia *M* parocchialia *G* ¹³ sanctae] fel. *M* ¹⁵ eandem *G M* |
 Chrysogoni *M* ¹⁶ uendicare] e¹<i *G* | Parochianos *M* ¹⁸ ca-
 stello] Castallo *M* | Malliana] linea subducta *M* ¹⁹ pp] PP. *M*
 bublo] dublo *M*

nice possidetis. siue in futurum largiente dno poteritis adipisci. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, honores & bona sepe-
 21 fatae æclesiæ | uendere. in feudum dare. aut ab eadem æclesia modis
 quibuslibet alienare. ipsam æclesiam temere perturbare. aut eius pos-
 sessiones auferre. uel ablatas retinere. minuere. aut aliquibus ue|xatio-
 nibus infestare. Sed omnia integra conseruentur. eorum pro quorum su-
 23 tura. Si qua igitur in futurum æclesiastica secularisue | persona
 hanc nræ constitutionis paginam sciens. contra eam temere uenire tem-
 ptauerit, secundo tertjoue commonita. si non satisfactione congrua emen-
 24 dauerit, potestatis honorisque sui | dignitate careat reamque se di-
 uino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. & a sacratissimo
 corpore ac sanguine dei & dni redemptoris nri ihv xpi aliena fiat. atque
 25 in extre|mo examine districtæ ultjoni subiaceat. Cunctis autem eidem
 æclesiæ iusta seruantibus, sit pax dni nri ihv xpi. Quatenus & hic
 fructum bonæ actionis percipi|ant. & apud districtum iudicem premia
 26 æternæ pacis inueniant. AMEN. AMEN. AMEN., |

27 (Rota). Ego Innocentius catholicę e[c]clesię eps. ss.; BV

✠ Ego Uuilelmus prenestinus eps ss.

✠ Ego Matheus albanensis eps ss.

30 ✠ Ego Iohannes ostiensis eps ss.

✠ Ego Chonradus sauinensis eps ss.

✠ Ego petrus pr cardinal tt equitii ss.

✠ Ego petrus pbr card tt. scę anastasię ss.

✠ Ego goselmus pbr card tt sce cecilie

27 e[c]clesię ob membranam plica perforatam

28.34 in columna priori

22 substentatione M | omnimodis] et commodis M 23 tentaverit M
 24 domini] om M | redemptoris] om G 25 iusta] jura M 26 Amen
 ter] semel G 27 Rotam et BV quam simillime expressit G; quae om et linea
 seq. suppl. Loco ✠ sigilli plumbei M, minus recte, bulla plumbea deperdita e
 plica pendente 28 Uuilelmus] Guillelmus M | ss.] m. pp. M
 29 Matheus] Marcus G Oratius M | ss.] om M 30 Iohannes] Joannes M
 | ss.] om M 31 sauinensis] Sabinen. M | ss.] om M 32 tit. equi-
 tii ss.] om M 33 ss.] om M 34 goselmus] Guillelmus M | tit.]
 om M | ste cecilie] S. Ecclesiae M

35 ✠ Ego Romanus diac card sce Marię in porticu .ss.

✠ Ego Gregorius diac card Scoru Sergii & bachi ss.

✠ Ego Guido diac card Sce Marię in uia lata ss.

Dat. transtiberim. Anno dominicę Incarnatjonis. M.C.XXX. Indi-
 ctione. viij. Pontificatus uero eiusdem domni Innocentij .PP. Anno. i.

Roma, 1954.

FR. GRATIANUS A S. TERESIA, O.C.D.

35-37 *in altera columna*

35 Romanus] Roojam M | ss.] om M 36 bachi] Racchi M | ss.]
 om M 37 ss.] om M